GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacţiunea şi administraţiunea:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22. „Gazeta“ iese Mercurea, Vinerea si Dumineca.
Preţulŭ abonamentului:
Pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Ţerĭ esterne pe şése lunĭ 14 fr., pe anŭ 28 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Sĕ prenumeră:
la poştele c. şi r. şi pe la dd. corespondenţĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiăcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 14. Vinerĭ 3 (15) Februariu **1884.**

Braşovŭ 3 Februariu st. v.

Intimitatea ce se vedea pănă acum în relaţiile Maghiarilorŭ cu Germania a dispărutŭ şi a făcutŭ locŭ unei pronunţate neîncrederĭ, de cândŭ ţipetele de durere ale elementului germanŭ prigonitŭ din Ardélŭ şi Ungaria au aflatŭ unŭ ecou aşa de puternicŭ între conaţionalii din marele imperiu. Şcimŭ că aceste ţipete au produsŭ în Germania Reuniunea şcolară (Deutscher Schulverein) care are de scopŭ a sprijiní pe Germanii asupriţi ajutându-le scólele cu banĭ şi cu cărţĭ. Acésta reuniune îşi ţine în totŭ anulŭ adunarea generală, în care se distingŭ bărbaţĭ însemnaţĭ cu discursurĭ puternice şi inflăcarate.

Aşa ţinŭ în adunarea generală din urma, a 3-a, unŭ discursŭ deputatulŭ din parlamentulŭ imperiului germanŭ Fridericŭ Kapp. Reproducemŭ conclusiunile acestui discursŭ interesantŭ şi instructivŭ după „Sieb. d. Tagbl.“ Comentarulŭ şi'lŭ póte face cetitoriulŭ însuşĭ. Deputatulŭ Kapp dise:

„De câţiva anĭ amŭ încheiatŭ o alianţă cu Austro-Ungaria, care dorimŭ se fiă durabilă. Spre acestŭ scopŭ trebue se esiste reciprocitate între cele duóe imperii. Dér noi nu putemŭ priví de amicŭ şi de aliatŭ pe acela, care asupresce pe conaţionalii noştri, pe Germanii din Transilvania. Acésta nu-o putemŭ suferí ca naţiune, care are onóre, consciinţă şi sêmţŭ pentru conaţionalii sei şi eu socotescŭ că acésta nicĭ nu vomŭ suferi-o! Décă este ca alianţa ce amŭ încheiat'o cu Austro-Ungaria sĕ fie durabilă, atuncĭ trebue sĕ înceteze nedreptăţile maghiare comise contra conaţionalilorŭ noştri...“

„Firesce noi n'avemŭ nicĭ unŭ dreptŭ se ne amestecămŭ în treburile interne ale Austro-Ungariei, dér nimenĭ nu ne va lua în nume de rĕu, că ne interesămŭ de cele ce se petrecŭ în întrulŭ acestei monarchii. Şi trebue se-o spunŭ: s'au întêmplatŭ în timpulŭ din urmă lucrurĭ, s'au ivitŭ curenturĭ, carĭ sunt îndreptate directŭ în contra Germanilorŭ. Este óre numai o întêmplare că în Austria, după ce Ungaria a capĕtatŭ o posiţiune împunătóre, se îndreptéză în contra Germanilorŭ şi Cehii, Polonii, Slovenii şi alte „popóre interesante“, în acelaşŭ modŭ (?! Red. „G. T.“) ca şi Maghiarii? [Celŭ mai rĕu lucru este însĕ, că chiar în armata austriaca se arată deja simptome, carĭ dovedescŭ că agitatorii slavĭ şi maghiarĭ lucréză nu fără succesŭ, ca se strice şi acéstă fortăréţă, cea mai tare, a statului austriacŭ prin certele naţionale. Limba germană, în comandă şi în comunicare, este pĕntru aceştĭ domnĭ unŭ ghimpe în ochĭ. In urma naţionalisării scólelorŭ populare în Ungaria, Boemia, Galiţia încă de multŭ nu mai sunt suboficerĭ de ajunsŭ, carĭ se cunóscă bine terminii necesarĭ germanĭ. Asemenea se sêmte deja lipsa de oficerĭ, carĭ se vorbéscă limba germană. Naţionalisarea scólelorŭ secundare în Boemia, Galiţia şi Ungaria înaintândŭ fórte iute, nu va trece multŭ pănă ce şi-o parte mare din corpulŭ oficerilorŭ nu va mai vorbí nemţesce... Décă va fi subminată unitatea armatei austriace, atuncĭ susţinŭ, că Austria nu mai e capabilă de alianţă. Căcĭ ce ajutorŭ se aşteptămŭ în ora pericolului dela duşmanii germanismului, décă vorŭ decide şi în armată, după cum decidŭ acum în politică?“

„Décă Maghiării se pórtă atâtŭ de rĕu cu conaţionalii noştrĭ, se póte lesne întêmplá ca Germanii sĕ le întórcă dosulŭ tocmai în cestiunea financiară, care îi dóre mai tare. Unŭ statŭ ca Ungaria are totdéuna lipsă de banĭ. Cine a mijlocitŭ pănă acuma Maghiarilorŭ împrumuturile pe la bursele europene? Viena, Berlinulŭ şi Francfurtulŭ! De ce este adĭ bursa faţă de conversiunea rentei de aurŭ ungare aşa de indiferentă, încâtŭ acéstă mesură e aprópe a face fiasco? De ce îi este aşa de greu Ungariei, de a contractá noue împrumuturĭ în străinătate, de ce trebue se priméscă condiţiunile cele mai nefavorabile? Pentru că bursele europene nu mai au încredere în solvabilitatea unei ţerĭ numai pe jumătate desvoltată, slabŭ cultivată c'unŭ guvernŭ risipitorŭ şi cu-o administraţiune rea!“

„...Credŭ óre Maghiarii, că va fi posibilŭ de a susţiné alianţa cu Germania pentru durată, décă continuă de a asuprí pe conaţionalii noştri, pe Saşii din Ardélŭ? — În loculŭ simpatiilorŭ de mai înainte s'a şi vêrîtŭ o neincredere periculósă. Dela neîncredere pănă la totala înstrăinare şi recélă nu este decâtŭ unŭ micŭ pasŭ. Nu este o adeverată nebuniă de a pretinde dela Germanii din Ungaria se 'şi părăséscă cultura lorŭ universală şi sĕ se maghiariseze? Şi óre sunt Maghiarii aşa de tarĭ, ca se cuteze, într'o ţéră poliglotă ca Ungaria *), în care facŭ cam a treia parte a poporaţiunei întregĭ, de a călca drepturĭ şi legĭ după placŭ? În acéstă privinţă întêmplările din Croaţia au aruncatŭ o lumină fórte rea asupra stărilorŭ ungurescĭ.“

„Germanii în Ungaria s'au purtatŭ în modŭ lealŭ şi reservatŭ; décă înse lucrurile vorŭ merge totŭ aşa, décă tiranisarea Germanilorŭ se va continuá, décă li se confiscă averea şi li se iea constitutia comunală, remânea-vorŭ óre Germanii totŭ aşa de liniştitĭ? Conaţionalii noştrĭ trebue se lupte mai departe cu tăriă şi me bucurŭ, că păn'acum au remasŭ tarĭ, trebue se evite orĭ şi ce împăciuire séu orĭ şi ce compromisŭ — împăciuire nu este cuventulŭ nimeritŭ — ei trebue se persiste cá se li se dé dreptulŭ lorŭ până la puntulŭ de pe i. Ear noi trebue sĕ-i sprijinimŭ în acéstă pretensiune şi se paşimŭ faţă de Europa ca pază morală a lorŭ şi se dicemŭ: aşa e bine şi acésta trebue sĕ se întemple, atuncĭ conaţionalii noştrĭ vorŭ dobêndí drepturile lorŭ şi atuncĭ ne-amŭ făcutŭ datoria nu numai pentru noi, ci pentru întréga lume cultă şi în acestŭ sensŭ aideţĭ se continuămŭ opera nóstră. (Aplause.)“

Actŭ nou de „înfrăţire“.

„Telegrafulŭ“ din Sibiiu, prin o curiósă adopţiune, devenitŭ frate cu „Viitoriul“ din Budapesta, adoptatŭ şi acesta încă înainte de botezŭ — cu sfială prefăcută şi cu lacrimĭ meşteşugite se „plânge“ în Nr. 6 asupra violenţei celei mai nouĕ a ministeriului ungurescŭ. Sfiala şi lacrimile „Telegrafului“ vorŭ folosí puţinŭ de totŭ némului românescŭ.

Nu mai este necunoscutŭ, că Escelenţa sa dlŭ ministru Trefort prin o ordonanţă motivată cu **„sic volo“** a luatŭ dela archidiecesa gr. or. transilvană la sine cu totulŭ împărţirea ajutorului de statŭ.

Acestŭ ajutoru a fostŭ esoperatŭ dela guvernulŭ austriacŭ de neuitatulŭ şi nemuritorulŭ metropolitŭ Andreiu Şaguna la 1861. Ajutoriulŭ acesta după rescriptulŭ celŭ d'ântâiu din 29 Maiu 1861, se împărţia de archiepiscopulŭ dimpreună cu consistoriulŭ archidiecesanŭ din Sibiiu, fără de nicĭ unŭ amestecŭ din partea guvernului austriacŭ. E de însemnatŭ, că pe atuncĭ biserica greco-orientală română încă nu avea autonomia recunoscută prin legile ţerei şi nu erá organisată cu lege fundamentală (stat. org.) şi cu legĭ speciale (regulamente), cu sinóde şi congrese.

După dualismŭ, câtŭ a trăitŭ archiepiscopulŭ Andreiu Şaguna şi chiarŭ şi sub Ivaĭcovicĭ, biserica orientală română n'a suferitŭ nicĭ o ştirbire în drepturile ei.

Anulŭ 1875 alŭ duoilea, de cândŭ actualulŭ archiepiscopŭ s'a suitŭ în scaunulŭ archiepiscopescŭ, fără de nicĭ unŭ prilegiu şi fără de a scí biserica gr. or. română din Transilvania ceva, s'a pomenitŭ ca din seninŭ, din partea ministrului cu unele restricţiunĭ, carĭ priviau împărţirea ajutoriului de statŭ.

Lucru ciudatŭ! Restricţiunea acésta s'a ivitŭ deodată cu memorabila sistare a alegerilorŭ de protopresbiterĭ, puse la cale de c o n s i s t o r i u l ŭ archidiecesanŭ, pe basa unui c o n c l u s ŭ alŭ **sinodului** archidiecesanŭ.

Escelenţa Sa d-lŭ ministru prin pasulŭ celŭ d'ântâiŭ în specialitatea ajutorului a câştigatŭ încredere în omnipotenţa sa, mai alesŭ, décă se va fi sciutŭ sprijinitŭ şi de vre-unŭ papă aspirantŭ, nu la infalibilitate, ci la comoditate pe tronulŭ sânţitŭ, adăpostitŭ la un bra ministerială.

Astfelŭ întroducêndu-se dismembrarea organismului bisericescŭ pe nesêmţite, nu e mirare, décă d-lŭ ministru a credutŭ a c u m timpulŭ celŭ mai potrivitŭ pentru alŭ doilea pasŭ către distrucţiunea organismului bisericei gr. or. române din Transilvania şi Ungaria.

Planulŭ e de minune! Ântâiŭ trebue atacată, fără mare sgomotŭ, trupina metropoliei române. căcĭ isbutindŭ cu distrugerea acesteia, isbutesce cu distrugerea întregului edificiu metropolitanŭ românŭ. Aicĭ unde e trupina metropoliei a fostŭ resistenţa cea mai mare şi în trecutŭ. Aicĭ s'a făcutŭ cea d'ântâia recristalisaţiune a metropoliei gr. or. române, aicĭ trebue déră isbitŭ mai ântâiŭ şi mai cu tăriă. Cine are fortăréţa, are şi glasiurile, va fi cugetatŭ şiretulu d. ministru, séu cei ce cugetă pentru dênsulŭ.

Că a c u m a alesŭ timpulŭ, încă îşĭ are importanţa sa. Orĭ şi ce omŭ, cu câtŭ de puţină pĕtrundere, á pututŭ vedé dela restricţiunea împărţirei ajutoriului de statŭ din 1875, vêrîtă pe nesciute şi combinată cu încercarea de a înfrânge autoritatea sinodului şi consistoriului archidiecesanŭ, că se tractéză de începerea unei campanie în tótă forma contra metropoliei ortodocse române. De pe atuncĭ s'au făcutŭ şi cele d'ântâi încercărĭ şi pentru a se luá „Telegrafulŭ“, ca sĕ se prefacă din organŭ alŭ archidiecesei şi Metropoliei, organŭ alŭ archiepiscopului şi prin consecenţă, după cum dovedescŭ faptele astădĭ, organŭ alŭ guvernului ungurescŭ.

Sĕ observămŭ puţinŭ procederea cea combinată.

Escelenţa sa d-lŭ ministru Trefort reformândŭ împărţirea ajutorului de statŭ a începutŭ a împărţí singurŭ ajutóre, la recomandarea subprefecţilorŭ, şi a notificá consistoriului archidiecesanŭ numai simplu disposiţiunile sale, ca sĕ se orienteze la împărţirea sumei ce mai remânea de împărţitŭ.

Escel. Sa d-lŭ archiepiscopŭ ca consiliarŭ intimŭ alŭ Mai. Sale, ar fi trebuitŭ sĕ scie încă inainte, că ministrulŭ are intenţiunea sĕ modifice normativulŭ împărţirei ajutorului de statŭ, séu décă n'a sciutŭ şi n'a pututŭ scí, trebuiea sĕ se pună în fruntea bisericei sale şi sĕ pro-

---

*) Se vede, că deputatulŭ germanŭ na cetitŭ scrisórea d-lui Trefort cătră episcopulŭ Szabo şi de aceea a remasŭ totŭ cu ideile „învechite“ ce şi le-a formatŭ dnspre Ungaria din „falsele“ manuale geografice germane!? Red.

testeze contra unui afrontŭ ministerialŭ față cu o archidiecesă. Nu se scie, décă Pré Sânția Sa a făcutŭ vre-unŭ pasŭ în privința acésta. Tótă lumea a cetitŭ înse prin diare, că Sinodulŭ archidiecesanŭ a decisŭ se se facă o representațiă la pré înaltele locurĭ și se se céră restituirea de **status quo** în privința ajutorului de statŭ. Décă o representațiă de feliulŭ acesta se va fi vedutŭ vre-odată la pré înaltele locurĭ, nu s'a sciricitŭ niciodată; sigurŭ înse este, că ceea ce a făcutŭ ministrulŭ a remasŭ așa precum a făcutŭ.

D-lŭ ministru Trefort, am informațiunĭ demne de credință dela Budapesta deadreptulŭ, ca vrășmașŭ mare ce ne este, desconsideră biserica gr. orientală română. In ministeriulŭ seu nicĭ în despartĕmêntulŭ cultelorŭ nicĭ într'alŭ instrucțiunei nu se află nicĭ unŭ Românŭ ortodocsŭ. Causele în carĭ biséricele nóstre se asuprescŭ din vreo parte séu de altă le face uitate, ca se nu dicŭ, că părtinesce partea contrară, cândŭ însĕ e ca sĕ-șĭ arĕte puterea față cu ortodocșii, se amestecă pănă și în procese divorțiale.

Și în timpulŭ cândŭ se întêmplă lucrurĭ de feliulŭ acesta „P. Ll.“ și alte diare guvernamentale publică serii de articulĭ și corespondențe, îndreptate în contra bisericei gr. or. din Transilvania, presentându-o publicului guvernamentalŭ nu numai netrebnică, ci chiarŭ și „periculosă“ statului.

Odinióră se audia vorbindu-se, că archiepiscopulŭ de acum alŭ bisericei gr. or. române a luatŭ asupră-șĭ a dá o desmințire corespondențelorŭ necălite, îndreptate în contra bisericei păstorite de dênsulŭ.

Așĭ! Vorbă se fie!

Desmințirea nu credŭ, că s'a datŭ pănă în diua de astădĭ; din contră se vorbesce, că mai târdiu însușĭ metropolitulŭ și archiepiscopulŭ actualŭ alŭ bisericei gr. or. române ar fi recunoscutŭ, că corespendențele ar fi isvorîtŭ dela unŭ anumitŭ P e t r o v i c ĭ, secretarŭ metropolitanŭ substitutŭ în loculŭ lui Măcelariu, fostŭ secretarŭ metropolitanŭ.

Planulŭ de atacŭ, și mai târdiu de năvală, asupra bisericei ortodocse din Transilvania și Ungaria, este așadér pregătitŭ și bine alcătuitŭ de multŭ.

A hesitatŭ d-lŭ ministru! Adecă — — n'a hesitatŭ; a pășitŭ numai linŭ și fără sgomotŭ mare, ca pisica, subminândŭ și precum se vede neperdêndŭ nicĭ contactulŭ cu aliații seĭ din lăîntrulŭ bisericei. Ministrulŭ, până acĭ nu se póte dice că a fostŭ nerăbdătorŭ. Deci a și așteptatŭ pănă i s'a datŭ signalulŭ. „Ich komme spät, aber ich komme doch“ va fi gânditŭ d-lŭ ministru spre a 'și risipí neliniștea, de care se vede a fi fostŭ cuprinsŭ de multe orĭ de dece anĭ de dile. Astă véră înse totușĭ pare că a începutŭ a i se urî și de dicala nemțéscă și a începutŭ a solicitá.

Signalulŭ i s'a și datŭ, scurtŭ după solicitare.

Cum?

Acésta, celŭ puținŭ pentru o sémă de ómenĭ, ne inițiațĭ în arcanele ministrului și a le clienților̆ seĭ, este unŭ secretŭ. În publicŭ pănă acum n'a străbatutŭ decâtŭ că ministrulŭ a cerutŭ dela metropolitulŭ românŭ alŭ gr. ortodocșilorŭ „regularea“ „Telegrafului Românŭ“. Comentare, nicĭ lungĭ, nicĭ scurte, nu vorŭ fi de lipsă pentru dilucidarea conceptului „regulare“, cum o înțelege d-lŭ ministru.

Escel. Sa présânțitulŭ metropolitŭ, care n'a fostŭ nicĭ cândŭ neaccesibilŭ pentru inspirațiunile ministeriale, n'a avutŭ inimă înpetrită nicĭ pentru solicitarea acésta. Dela 1874 încóce s'au pututŭ vedé în diverse rêndurĭ, în fruntea „Telegrafului Romanŭ“, ordonanțe, avertismente, carĭ mirosau câtŭ pe colo a înclinare cătră soiulŭ „regulărilorŭ“ dorite de ministru. A fostŭ déră o întêlnire cum se întêmplă între spiritele cele marĭ, carĭ pórtă unŭ cugetŭ în capete. Solicitarea Escelenței ministeriale și idea de predilecțiune a Pré Sânției Sale se îmbinară ca „duoi bradĭ într'o tulpină“ în „regularea“ „Telegrafului Românŭ“.

Multŭ timpŭ publiculŭ erá la îndoiélă și chiarŭ rĕtăcire în ceea ce privia „dragostea“ présânțită pentru „Telegrafulŭ Românŭ“, în deosebĭ pentru redactorulŭ alungatŭ. Lumină înse s'a făcutŭ cândŭ pentru unulŭ din cei mai bunĭ articulĭ, carĭ a resunatŭ în inimile tuturorŭ Românilorŭ, solicitarea ministerială cu predilecțiunea présânțită s'au unitŭ a delătură pe unŭ redactorŭ aședatŭ de metropolitulŭ Andreiu Șaguna și întăritŭ în postulŭ de redactorŭ de acelŭ bărbatŭ mare prin testamentŭ.

Adeverulŭ se-lŭ vorbimŭ, nicĭ ministrulŭ n'a fostŭ nerecunoscĕtorŭ. Pré Sânția Sa la trei, patru dile, după bravura cea mare a alungărei unui redactorŭ pentru signalulŭ că numai sunt cânĭ în giurulŭ strungei, a primitŭ prin postă 14,000 fl. dela ministeriu, „î m p r u m u t ŭ“.

O mână spală pe cealaltă și amênuóe m... obrazulŭ!

„Acum e timpulŭ“, va fi disŭ dlŭ ministru Trefort, „am basa de operațiune! Nu e tocmai lucru cavalerescŭ a atacá pe cei desarmațĭ înse... e „diplomaticu“ a folosí ocasiunea dată.“ Decî acum în era „înfrățireĭ“, bólă, de care pătimesce și „Tel. Rom.“ de astădĭ, ca și frăține-seu, „Viitoriul“, dlŭ ministru a aflatŭ cu cale a pășí la unŭ atacŭ mai decidetorŭ.

Prin o ordonanță dlŭ ministru a desbrăcatŭ biserica archidiecesană gr. or. de autoritatea ei de a cualificá pe preoții sei, décă sunt demnĭ de a primí ajutóre. Solgăbireulŭ are se decidă de aci încolo. Și decisiunea solgăbirĕului va fi că numai acei preoțĭ vorŭ fi cualificatĭ a primí ajutóre, carĭ vorŭ lucrá pentru guvernŭ.

Biserica are așadér, sĕ fie degradată la o agențiă de corteșitŭ pentru viitórele alegerĭ în favorulŭ guvernului.

Dlŭ ministru Trefort de și nu este unŭ Bismarck ungurescŭ a gâcit'o de astădată cu solicitarea Dniei Sale i-a succesŭ a nimicí „Telegr. Român“, destinatŭ a apĕrá interesele și bisericescĭ și scolare și naționale ale Românilorŭ. Mai multŭ. Prin micimea sufletéscă a Pré Sânției Sale, a archiepiscopului actualŭ și prin neprevederea a câtorva satelițĭ, desertațĭ din garda șaguniană, a adusŭ lucrulŭ, ca organulŭ creatŭ de Românulŭ Șaguna pentru R o m â n ĭ și din concursulŭ **sudórei** R o m â n i l o r ŭ sĕ lupte **contra** R o m â n i l o r ŭ.

Opera sĕ nu crédă nimenea, că este sfêrșită. Ea este abia începută. Nicĭ remunerațiunea nu se póte mărginí la 14,000 fl. „împrumutŭ.“ Aceștĭ creițarĭ sunt unŭ bacșișŭ datŭ înainte. „Resplata“ are se urmeze.

Dlŭ ministru a scăpatŭ de unŭ organŭ, care alarmá lumea, și are mulțămirea alŭ vedé prefăcutŭ într'unŭ organŭ, care cu îndrăsnélă prefăcută îșĭ ia avêntŭ a combate unele fapte ale guvernului ungurescŭ. Organulŭ, transformatŭ dupŭ placulŭ ministrului, are norocirea séu nenorocirea, de în momentulŭ cândŭ ar fi se accentueze ceva, i se înnécă cuvêntulŭ în gâtlegiu. Părintele metropolitŭ, audŭ din altă parte, că prin „ómenii sei“, a esprimatŭ speranța că Românii (fiindu lașĭ) se vorŭ dedá și cu împregiurările cele noue, vorŭ mai lărmuí vre-o sĕptĕmână, duóe și apoi vorŭ tăcé. Lucrurile se potŭ continuá déră după dorința ministerială frumosŭ, căcĭ „lașii“ fii sufletescĭ ai Pré Sânției sale vorŭ sberá o sĕptĕmână, duóe și apoi vorŭ tăcé. Dlŭ ministru póte că este deja asiguratŭ, că póte tăiá și lemne pe Românĭ, și ei vorŭ suferí și acésta.

Idei de acestea „drăgalașe“ se póte că vorŭ fi cunoscute și susŭ în biroulŭ ministerialŭ spre orientare.

Cu așa orientare fiindŭ înzestratŭ, d-lŭ ministru, negreșitŭ, va continuá opera sa în m e r i t ŭ. Pentru că, și acésta nu trebue scăpatŭ din vedere, d-lŭ ministru, care la 1874 a întrevenitŭ prin unŭ comisarŭ **detectivŭ**, la ocuparea scaunului metropolitanŭ și archiepiscopescŭ; care de atuncĭ încóce deja s'a interesatŭ nu numai de biserica gr. or. română, dér și de cea serbéscă, cum sĕ le pótă surpá autonomia; care și-a pusŭ ómenĭ sĕ-i facă studii „canonice“ în „P. Ll.“ și în alte diare maghiare, numai ca sĕ popularíseze în opiniunea publică unguréscă absolutismulŭ episcopalŭ și în biserica ortodocsă orientală cum este în cea occidentală — țintesce cu stăruință la scopulŭ de a nimicí adăpostirea credincioșilorŭ românĭ și sêrbĭ în bisericile lorŭ. Cu „slugile“ ce și le-a ridicatŭ prin înfluență pe tronurile sânțite, în Sibiiŭ și în Carlovit, este convinsŭ, d-lŭ ministru, că va duce la desĕvêrșire marĕța ideă maghiară, de a stêrpĭ naționalitățile de pe teritoriulŭ celŭ sacru alŭ Transilvaniei și Ungariei.

Cine a priceputŭ corespondențele din „P. Ll.“, scrise mai anițerțŭ din Sibiiu, și cine cunósce intențiunile „patrioticului“ ministru, nu va stá nicĭ unŭ momentŭ la îndoiélă, că și acele facŭ parte întregitóre din complicatulŭ, dér calculatulŭ planŭ în contra autonomiei bisericilorŭ orientale din Ungaria și Transilvania, cătră a cărui sfêrșitŭ înaintămŭ din anŭ în anŭ.

Cu formaliile, cu preambulele amŭ fi dér gata. Acțiunea cea mai de aprópe va fi o isbitură în însușĭ edificiulŭ, în însușĭ organismulŭ bisericei gr. or. române. Se fimŭ pregătițĭ dér!

Și cum nu ar încercá d-lŭ ministru și meritulŭ acțiunei sale, cândŭ este atâtŭ de bine sprijinitŭ? De altă parte pentru ce se abdică dênsulŭ de o ideă „salutară“ de a conduce bisericile ortodocse, mână în mână cu metropoliții sei decâtŭ de metropolițĭ mână în mână cu consistoriele, sinódele și congresele, în care Românii și Sêrbii, **horribile dictu,** vorbescu în limbile lorŭ, ba scriu și protocóle românescĭ și sêrbescĭ. O limbă națională a naționalităților̆ din Ungaria se îndrăsnéscă a stá în cale (!) limbei universale (?) maghiare, care în scurtŭ timpŭ are sĕ fie îmbrățișată (! !) de diplomația din tótă lumea (! ? !) In adevĕrŭ unŭ spinŭ limba națională, spinŭ, care pricinuesce chinŭ si buba, de care nu póte odihní nicĭ unŭ șovinistŭ maghiarŭ, dintre care celŭ d'ântaiŭ, după d-lŭ Tisza, e d-lŭ Trefort.

Ceea ce Eötvös a făcutŭ în „bolundiŭ“, d-lŭ Trefort vrea sĕ nimicéscă prin „okoșagulŭ“ seu, vrea se se scape odată de constituționalismulŭ bisericilorŭ ortodocse și prin acésta se „promoveze“ cestiunea națională a Românilorŭ la contopirea în cazanulŭ maghiarisărei. Cu alte cuvinte: sĕ se înfrățéscă Românii cu Maghiarii încâtŭ de Românĭ nicĭ pomană sĕ nu mai fie!

Pentru tóte acestea „Tel.“ din Sibiiu „plânge“, dér plânge lacrimĭ de precauțiune. Nu se „pronunță“, ci aștéptă „vocea bisericei“.

Ce frumosŭ este acésta dela „Tel. Rom.“ de adĭ!

Dér ni se spune și pentru ce precauțiunea. Cestiunea e fórte „delicată“, și fiindu fórte delicată póte, că după „Telegrafului Romanŭ“ de adĭ nicĭ nu ar fi bine sĕ se mai discute. Mai cu cale va fi póte a se țermurí „Tel.“ pe lângă povețe „patriotice“, date diarelorŭ, carĭ ar îndrăsní a-șĭ împlântá ghiarele și în cestiunĭ „delicate“.

După „Tel. Rom. de adĭ, mai scii, respective după înaltŭ présânțitulŭ seu redactorŭ, va fi dóră la locŭ, décă biserica gr. or. română ar respunde dlui ministru Trefort cu o adresă de mulțămită, în care sĕ se dică, că „tumultuanții“ și „resvrătitorii“ de Românĭ sunt fericițĭ, cândŭ părintesculŭ ministru îi céртă așa de aspru, pentru că certându-i aspru dovedesce că îi și iebesce aspru!

La o parte cu gluma! Timpulŭ în care trăimŭ e fórte seriosŭ!

Sĕ nu așteptămŭ lovitura de mórte, ci prevenindu-o sĕ alergămŭ la loculŭ, de unde amŭ redobênditŭ metropolia, de unde amŭ dobênditŭ constituțiunea bisericei, așa precum o avemŭ încă astădĭ, și loculŭ acesta sunt **treptele tronului** împĕrătescŭ și regescŭ. Acolo sĕ ne plângemŭ asupra acelora, carĭ vorŭ din Românĭ se facă numai unŭ materialŭ de plăsmuitŭ Maghiarĭ, cum face olariulŭ óle din lutŭ! Acolo sĕ ne plângemŭ că pe cândŭ noi amŭ vrea sĕ fimŭ ómenĭ pacînicĭ, sĕ ne vedemŭ de datorințele nóstre ca creștinĭ și ca cetățenĭ ai statului, administrațiunea consiliarilorŭ de astădĭ ai tronului, prin instrumentele sale, ne agitéză neîncetatŭ cu planurile lorŭ fantastice de a face din noi Maghiarĭ, și ne amenință instituțiunile, după carĭ noi amŭ fostŭ și vremŭ se fimŭ și creștinĭ bunĭ și cetățenĭ credincioșĭ și de omeniă. Sĕ spunemŭ că monarchia are lipsă mai ântăiu de cetățenĭ de omeniă și aderențĭ, vorbéscă ei ce limbă vorŭ vorbí. Sĕ spunemŭ acolo, că noi vremŭ cultură, civilisațiune dér nu numai limba unguréscă seacă, care singură nu este în stare de a promová nicĭ cultură, nicĭ altceva, din causa sĕrăciei, de care însășĭ pătimesce!

Tronulŭ de duoi secolĭ încóce scăparea nóstră, în tóte necasurile nóstre, ne va audí, pentru că scie credința nóstră și cunósce bravura nóstră și sperămŭ că ne va și mângăiá.

Mângăerea tronului va promová adevĕrata

înfrățire, înfrățire care e dorită de toțĭ locuitorii patriei fără deosebire de naționalitate, afară de cei ce pătimescŭ de bóla șovinismului.

Diamandi I. Manole,
deput. alŭ Sinodului.

Cronica evenemintelorŭ politice.

Corespondentulŭ lui „P. Lloyd“ négă, că generalulŭ K l a p k a a avutŭ o misiune oficială la Bucurescĭ. Câtŭ pentru nouele j u n c ț i u n ĭ d e d r u m ŭ d e f e r ŭ proiectate Klapka s'a convinsŭ, că guvernulŭ românŭ este în principiu pentru ele, dér nu voiesce se presenteze parlamentului unŭ proiectŭ nou de călĭ ferate înainte de construirea linielorŭ ce sunt deja votate. Deocamdată adauge coresp., guvernulŭ românŭ a promisŭ a largí și îmbunatățí șoseaua, ce duce dela Pétra peste munții moldovenĭ în Ardélŭ ca se pótă înlocuí încâtva provisoricŭ lipsa unei călĭ ferate. — Noue nu ne vine a crede, că generalulŭ ungurescŭ a statŭ așa de multŭ la Bucurescĭ numai pentru atâta lucrŭ!

Afacerea averilorŭ „P r o p a g a n d e i r o m â n e p a p a l e“ nu s'a desfașuratŭ spre mulțumirea Curiei papale. Marile moșii ale propagandei prețuite la 10 milióne livre au fost supuse, în urma sentinței curții de cassațiune convertirei de renta legale. Posesiunile acestei „Propagande“ cadŭ sub legea italiană privitóre la secularisarea moșiilorŭ ce se ḑicŭ ale „mânei mórte“; împrejurarea, că capitaliele adunate sunt de origine cosmopolită, că ele servescŭ pentru susținerea misiunilorŭ în țerĭ străine și pentru tipărirea de catechisme și tractate în 250 de limbĭ n'a avutŭ nicĭ-o influență asupra sentinței, care s'a pronunțatŭ conformŭ legilorŭ esistente italiane.

Ministrulŭ de resboiu alu S e r b i e i pregătesce unŭ proiectŭ de lege, prin care se otăresce formarea a c i n c ĭ b a t a l i ó n e n ó u e. Fie-care divisiune e sporită cu unŭ batalionŭ și armata permanentă e redicată la 20 batalióne. Patru batalióne forméză o divisiune. O comisiune de artileria, compusă din generalulŭ Nicolicĭ și patru oficerĭ superiorĭ de artileria, se duce ḑilele acestea în Germania, Belgia și Francia, spre a cumpĕrá tunurĭ pentru 40 baterii de câmpŭ și șése de munte.

Scirile cele mai nóue sosite din E g i p e t ŭ ne spunŭ, că trupelorŭ egiptene le merge fórte reu. Din S u a k i m se telegraféză, că guvernorulŭ dela Sinkat, Tevfik-pașa a preferitŭ mai bine mórtea decâtŭ se se predé insurgențilorŭ. Elŭ a aruncatŭ în aerŭ forturile și tóte tunurile le-a facutŭ nepracticabile și dupa aceea a întreprinsŭ unŭ asaltŭ cu 600 de ómenĭ, carĭ au fost toțĭ măcelărițĭ de către insurgențĭ. Scirea despre căderea fortificațiunilorŭ dela Sincatŭ a produsŭ mare iritațiune în Londra. Îndată s'a ținutŭ unŭ mare consiliu de miniștri și se ḑice că miniștrii au decisŭ se se trămită îndată trupe anglese la Suakim.

Din parlamentulŭ României.

Ședința dela 28 Ianuariu a. c.

D. C. A. Rosetti: D-lorŭ deputațĭ! Am cetitŭ alaltă-ierĭ, din întêmplare, o liniă scrisă de ilustra și grațiósa nóstră regină și acea liniă cuprindea cuvintele următóre: „Din foculŭ adversitații se ridică flacăra iubirei“ (aplause). Mi-am permisŭ sĕ comitŭ indiscrețiunea de a spune națiunei cugetările acestei femei (aplause) care, décă n'arŭ fi pe tronŭ, ar fi pusă pe altŭ tronŭ și mai mare de națiunea întrégă (aplause), Domnilorŭ, geniulŭ după mine e geniu, pentru că sórbe din capetele și inimele omenirei adevĕrulu și simțimentele, și de aceea geniurile sunt nemuritóre.

Mi s'a datŭ și mie fericirea de a trece prin nenumĕrate suferințĭ — am ḑisŭ fericire căcĭ stăruescŭ în credință, că adevĕrata lumină, mai cu sémă a inimei, nu vine de câtŭ prin arșița suferințelorŭ (aplause). Numai celui ce a suferitŭ multŭ și ceva mai greu i se értă multŭ (aplause).

Calea, care mi-au deschis'o cuvintele Reginei nóstre. — era sĕ ḑicŭ unŭ cuvêntŭ póte mai frumosŭ și îlŭ ḑicŭ: — ale C a r m e n S i l v e i, m'a făcutŭ sĕ cutezŭ sĕ vĕ spunŭ, că prin suferințele mele am dobênditŭ fericirea de a cunósce, câtŭ de nobilă este născută națiunea română, poporulŭ românŭ; m'a făcutŭ sĕ cunoscŭ, și viu sĕ v'o afirmŭ acĭ prin esperiență, că nobilitatea, séŭ ca sĕ vorbescŭ mai romănesce, bunătatea inimei Românilorŭ este unŭ ce înăscutŭ, unŭ ce mare, și că nicĭ o suferință n'a fost, în care sĕ nu găsescŭ cele mai nobile rĕsplătirĭ, în acea chiar, carĭ erau protivnicii mei politicĭ. Eu, d-lorŭ, pe lângă acéstă fericire, am avutŭ încă una, că am găsitŭ mângăere și alinare dela o mulțime de străinĭ de prin alte țĕrĭ, și chiar acuma am primitŭ dela ómenĭ, dela străinĭ însemnațĭ și din tóte clasele din străinatate, și că nicĭ aci n'a rĕmasŭ unulŭ din aceia, carĭ s'ar crede, că sunt inimicii mei politicĭ, care sĕ nu-mĭ arate iubire românéscă. (Aplause) . . . .

. . . Acum d-lorŭ voiu profitá de acéstă lovire cu totulŭ mică, că se mĕ silescŭ, pe câtŭ mĕ iértă slabele mele mijlóce, sĕ revinŭ la cuvintele Dómnei Carmen Silva, că din foculŭ adversitații se urcă flacăra iubirii și totŭ deodată sĕ profitŭ de acéstă ocasiune spre a-mĭ vĕrsá în sînulŭ D-vóstre unŭ altŭ focŭ, ce îlŭ am de multŭ și despre care n'am vorbitŭ nimenui până acum:

La 1867, décă nu mĕ înșelŭ, Adunarea națională a credutŭ, pentru ca sĕ facă educațiunea națiunei, sĕ -mĭ dea o rĕsplătire națională și, cum a ḑisŭ ierĭ primulŭ nostru ministru, între cei d'ântăi propunĕtorĭ erau din acei, cu cari pe tĕrêmulŭ politicŭ, eram adversarĭ; prin urmare vedețĭ, că cu dreptŭ cuvêntŭ a ḑisŭ erĭ primulŭ ministru, că adversarii românĭ precum am vĕḑut'o și între adversarii Italianĭ, mai multŭ chiar de câtŭ între adversarii francesĭ, au fost mai dreptĭ către adversarii lorŭ: numai în Italia, amŭ vĕḑutŭ acestŭ nobilŭ simțimêntŭ între adversarĭ și în România (aplause).

Atuncĭ, domnii mei, odată ce ațĭ datŭ națiunei instrucțiunea, ce voiațĭ sĕ îi dațĭ prin acelŭ votŭ, am creḑutŭ, că potŭ sĕ iéu și eŭ o mică parte pentru a complectá instrucțiunea ce voiațĭ sĕ dațĭ națiunei și sĕ declinŭ acea onóre. Am ḑisŭ, Camera a făcutŭ educațiunea națiunei ḑicêndu-i, trebue sĕ dai rĕsplătirĭ, ca sĕ îndemnĭ junimea sĕ nu cugete la dênsa, ci la interesele generale (aplause). Și mi amŭ ḑisŭ: Camera a făcutŭ acestŭ mare faptŭ se dau și eu celorŭ junĭ și celorŭ în vêrstă aceeașĭ instrucțiune ḑicêndule: nu vĕ ocupațĭ de nimica, mergețĭ înainte pe calea vóstră, nu vĕ mai ocupațĭ de familiele vóstre, căcĭ națiunea se ocupă de dênsele și cu acestŭ scopŭ am pututŭ declină acea onóre.

Am mai avutŭ unŭ altŭ cuvêntŭ acela fiindŭ-că este cam în defavórea mea 'lŭ spunŭ mai cu înlesnire — o ambițiune ca sĕ 'mĭ potŭ ḑice mie și sĕ pótă vedé prin faptŭ fiii mei, că prin sudórea frunții mele 'i-am hrănitŭ și le am făcutŭ educațiunea și am mersŭ pe acea cale vre-o ḑece anĭ; și am pututŭ dá acestŭ învĕțămêntŭ fiilorŭ mei, din nenorocire înse n'am pututŭ merge până în capĕtŭ!

Aveamŭ unŭ fiiŭ bolnavŭ dela vêrsta de 5 anĭ, mama lui a luptatŭ 27 de anĭ și jumătate și pe tótă ḑiua, pe tótă óra 'lu renăscea din nou, 'lŭ smulgea din brațele morții și 'i dădea viață. Dér, pentru ca sĕ-o ajutŭ în luptele ei, trebuia și multe și marĭ mijlóce pecuniare, am luptatŭ sĕ le indeplinescŭ dér munca mea neproducêndŭ în destulŭ am comisŭ crima de a intrá în datorii ḑicêndu-mi: Décă 'lŭ voiu scăpá le vomŭ plăti împreună.

Adunarea deputațilorŭ condusă de nobilele ei simțimente a înțelesŭ posițiunea mea și 'mĭ-a redatŭ acea resplătire națională, de care avusesemŭ fericirea de a fi singurŭ în acéstă țéră, care a refusat'o. In acele momente de slăbiciune am primit'o, dér am spusŭ atuncĭ între altele, c'o primescŭ pentru ca ea sĕ servéscă de lecțiune fiilorŭ mei, de o nouă îndatorire a lorŭ către patria, pentru ca sĕ 'i lege sĕ platéscă ei, ceea ce eu remâneamŭ datorŭ națiunei. Eacă scuzele carĭ scóse din flăcările casei mele, mi-au datŭ curagiulŭ sĕ spunŭ celorŭ cărora nicĭodată nu le am rĕspunsŭ că nedreptĭ au fost în necurmatele atacurĭ ce mi-au făcutŭ pentru acelŭ momentŭ de slăbiciune (aplause).

Amŭ plătitŭ amarŭ acea slăbiciune din douĕ puncte de vedere. Unulŭ, că póte sĕ se fi găsitŭ vre-o adunare, care sĕ crédă, mai cu sémă în urma unei scóle nenorocite, care a bântuitŭ Europa dela 1830 încóce, că mai numai este nicĭ unŭ omŭ, care sĕ nu pótă fi ademenitu de unŭ interesŭ materialŭ. Dér nu acésta a fostŭ durerea cea mare, care mi-a adusŭ acea șovăire de unŭ momentŭ, ci alta. Nu mi-a spusŭ nimicŭ, dér nu avea trebuință sĕ-mĭ spună câtŭ a suferitŭ fiulŭ meu (Mircea), care a ințelesŭ, că pentru ca sĕ-i scapŭ viața am fost făcutŭ acelŭ sacrificiu ... iertațĭ-mĭ, mĕ rogŭ, aceste mărturisirĭ. Acum d-lorŭ nu mai am nicĭ o scusă, nu mai am nicĭ cea mai mică apĕsare, ca sĕ mai potŭ comite o asemenea greșélă. Din contra, acum datoria mea este sĕ scapŭ onórea .... nu onórea ci simțimêntulŭ de demnitate personală alŭ celorŭ doui fii, carĭ mi-au mai remasŭ, căcĭ acum ei sunt vêrstnicĭ. Datoria, care am ḑisŭ atuncĭ, că ei contractaseră către țéră din causa mea au contractat'o. Acum ce mai însemnéză acéstă nouă resplătire decâtŭ, că ei sunt încă incapabilĭ de a munci spre a câștigá pânea cu sudórea frunței lorŭ și de a hrăni pe mama și pe sora lorŭ (aplause). Nu eu am dreptulŭ sĕ le dau acéstă pălmuire și nu d-v. vețĭ face-o, astăḑĭ, cari-mĭ ațĭ datŭ îndecitŭ de câtŭ meritu. Avêndŭ fie chiarŭ o mică scânteiă de stimă și iubire pentru mine, nu vețĭ voi sĕ ḑicețĭ fiilorŭ mei fără nicĭ unŭ temeiu — nevrednicĭ sunteţĭ. Lăsați-le dér în spinare pe mama și pe sora lorŭ. Lăsați-mĕ sĕ credŭ, că ei merită sĕ pórte acéstă frumósă sarcină și că tótă viața lorŭ vĕ vorŭ dovedí prin fapte, că o merită. Lăsați-mĕ sĕ morŭ cu acéstă credință pentru fiii mei (aplause).....

Adunarea națională a făcutŭ deja o resplătire, meritată séu nemeritată, nu face nimicŭ, a-o face însĕ pentru acelașĭ omŭ de 2 orĭ este pré multŭ, și cu dreptŭ cuvêntŭ înlesnindŭ criticele, putemŭ face rĕu țĕrei, cândŭ acele critice ar puté prinde câtŭ de puținŭ și ele vorŭ prinde vĕḑêndu-se resplătirea se dă de o cameră de amicĭ, de o cameră, care are unŭ mandatŭ ad hoc și am puté ḑice numai acela alŭ revisuirei. Orĭ-ce vomŭ ḑice, ea nu are altŭ mandatŭ dela națiune și cu tóte acestea, dă unui omŭ o sumă de banĭ, care chiarŭ pentru onórea lui, ar fi mai bine sĕ se întrebuințeze astăḑĭ, spre esemplu, pentru a cumpĕrá mălaiu pentru puținii sĕtenĭ, carĭ au lipsă, și sĕ nu uitațĭ, că décă elŭ nu întinde mâna aci, cum ḑicea ilustrulŭ nostru confrate d. Ionescu, are fericirea d'a vedé, că mânile tuturorŭ Românilorŭ i s'au întinsŭ totdéuna și i se întindŭ în vreme ce bietulŭ săténŭ, puțini sunt cei, carĭ i întindŭ.

Voițĭ sĕ-mĭ dațĭ unŭ adăpostŭ. Dér am 67 de anĭ, corpulŭ meu este sdrobitŭ și numai are cine sĕ-lŭ țină, căcĭ inima mi este și mai sdrobită d'acele sfâșierĭ, carĭ nu se mai potŭ vindecá. Prin urmare, vedețĭ, că adăpostulŭ, care voițĭ sĕ mi-lŭ dațĭ nu mai este aci, și nicĭ la Belŭ, fiindŭ-că acolo am plătitŭ jumătate loculŭ și numai o jumătate mai sunt detorŭ (mișcare). Dér mi-ațĭ datŭ cele mai marĭ apăpostirĭ, carĭ sĕ potŭ dá unui omŭ prin cuvintele și prin votulŭ de erĭ, educațiunea națiunei ațĭ făcut'o. Prin urmare, vĕ rogŭ sĕ vĕ unițĭ cu mine și sĕ conjurămŭ împreună pe primulŭ nostru sĕ opréscă acestŭ votŭ....

Décă voițĭ sĕ'mĭ dațĭ neapĕratŭ unŭ adăpostŭ, singurulŭ care îmĭ mai rĕmâne acum, căcĭ la vêrsta mea și în starea în care sunt trebue sĕ fiu gata la fie-care momentŭ, ei bine dațimi-lŭ, uniți-vĕ cu toții fără șovăire, fără sĕ vĕ lăsațĭ sĕ vĕ ameţéscă necazulŭ de momentŭ și fără sĕ vĕ ameţéscă iubirea de individŭ, slăbiciunea omenéscă și adesea acéstă slăbiciune omenéscă a iubirei în politică, este totŭ atâtŭ de vătămătóre décă nu și mai multŭ în produsulŭ rĕului ca și ura. Uniți-vĕ ḑicŭ cu toții, punețĭ mâna cu tăriă pe vechiulŭ nostru drapelŭ, pe care este scrisŭ libertate, naționalitate și dreptate pentru toțĭ, fără deosebire de partidă, fără ură și fără iubire, (aplause prelungite) și mergețĭ înainte, și cândŭ în calea vóstră vețĭ merge cu acelŭ drapelŭ, faceți-mĭ și mie rĕsplătirea națională, d'a vĕ aminți din cândŭ în cândŭ că amŭ fostŭ unulŭ din servitorii acestui drapelŭ, că cu dênsulŭ voiŭ trăi, cu dênsulŭ voi muri fără nicĭ o șovăire. (Aplause prelungite și repețite.)

D. președinte alŭ consiliului. I. C. Bratianu. Domnilorŭ! onor. veteranŭ alŭ Românici celei nouĕ, vechiulŭ meu amicŭ și vechiulŭ meu camaradŭ, cu care am trăitŭ 40 anĭ, unŭ sufletŭ în douĕ corpurĭ, a ḑisŭ adineaorĭ, că au fostŭ momente în carĭ unulŭ din noi a vĕḑutŭ alt-felŭ de câtŭ vedea celelaltŭ și a doveditŭ acésta astă-ḑĭ dela tribună că așa este. Pentru tótă partea d'ântâi am fostŭ cu toții, și eu împreună cu d-vóstră, în totulŭ unițĭ cu d-sa. In partea a doua credŭ, că vechiulŭ meŭ amicŭ, sub impresiunea nenorocirilorŭ, de care a vorbitŭ și cărora, décă a pututŭ sĕ resiste și sĕ mai trăiască, e numai puterea devotamentului către țéra sa, care l'a ținutŭ în viață, sub impresiunea ḑicŭ, a acelorŭ nenorocirĭ a scoborîtŭ votulŭ nostru acolo, unde nu a fost intențiunea nóstră.

Domnilorŭ, décă lumea grécă și latină s'a ridicatŭ așa de susŭ, în câtŭ nu sciu, décă omenirea va mai trăi atâtea secole ca sĕ se ridice vreodată la acea înălțime, este că Grecii și Românii înălțau pe acei, pe cari îi serveau până a-i divinisá, făceau dintr'înșii semi-ḑei, ridicându-le temple și statue (aplause prelungite). Ast-felŭ sunt jocurile olimpice, templele semiḑeilorŭ și statuele, carĭ se mai găsescŭ chiarŭ astăḑĭ și carĭ au datŭ putere și viață acelorŭ popóre și le-au făcutŭ sĕ ridice desvoltarea omenirei acolo, unde nicĭ o altă societate nu s'a pututŭ ridicá.

Cândŭ voimŭ și noi sĕ mergemŭ pe urmele acelorŭ popóre, nu veni dumnéta se scoborĭ votulŭ nostru dela înălțimea, unde noi amŭ voitŭ sĕ-lŭ punemŭ. Nu țĭ-amŭ datŭ nimicŭ: nicĭ adăpostŭ, nicĭ recompensă;

ţĭ-amŭ ridicatŭ numai unŭ templu, unde vei locuí, déčă vei voí, pentru gloria dumitale şi a ţĕrei, care ţi l'a ridicatŭ. (Aplause prelungite...) Noi ne vomŭ face datoria şi credŭ, că templulŭ celŭ vomŭ redicá nu va fi celŭ din urmă şi tinerimea acésta, care-lŭ redică, va dá şi ea modele întrinsulŭ (Aplause prelungite.)

D. C. A. Rosetti. Numai câte-va cuvinte voiŭ ḑice. Domnilorŭ, Domnulŭ primŭ ministru, acum ca totdéuna...

D. preşedinte alŭ consiliului. Te am biruitŭ. (Aplause prelungite).

D. C. A. Rosetti: Acum ca în totdéuna m'a biruitŭ. Dér acum ca totdéuna sunt óre-carĭ globuleţe în mintea şi în inima unui omŭ pe carĭ nimenĭ nu le birue. Acele globuleţe sunt singurile, carĭ în micĭ lucrurĭ ne despartŭ şi carĭ în acestŭ momentŭ iéra-şĭ ne despartŭ.

Domnilorŭ, veţĭ face chiarŭ unŭ templu, dér fiţĭ sigurĭ, că nicĭ eu, nicĭ unulŭ din fii mei nu va întrá în acelŭ templu, pe câtŭ timpŭ nu va fi ziditŭ de ei înşişĭ în unire cu naţiunea.

D preşedinte alŭ consiliului. Fiii dumitale îĭ vorŭ face o gloriă, ca sĕ-ţĭ facă légănŭ de mătase şi se te legene în acelŭ templu. (Aplause.)

D. C. A. Rosetti. Naţiunea d'a dreptulŭ póte sĕ îlŭ facă, dér nu representanţii camerei de revisuire. (Aplause.)

Diverse.

(Concertŭ şi balŭ în Clusiŭ.) Concertulŭ împreunatŭ cu balŭ, ce sĕ va arangiá în favorulŭ societăţei de lectură „J u l i a“ a junimei române dela universitatea Franciscŭ Iosifŭ I din Clușiŭ se va dá în 1 Marte st. n. 1884 în sala redutei urbane. În pausa cea mare vorŭ presentá p. o. publicŭ 12 junĭ, în costume naţionalĭ, jocurile istorice „Caluşeriulŭ şi Bătuta.“ Începutulŭ la 7 óre séra. Comitetulŭ arangiatoriŭ: Nestorŭ Vărăreanu, preşedinte; Augustinŭ Cheţianu, secretariŭ; Alesandru Şandorŭ, Constantinŭ Popŭ, Demetriu Ciuta, Dionisiu Longinŭ, Emiliu F. Negruţiŭ, Georgiu Moga, Georgiu Prunaşiŭ, Georgiu Verticŭ, Ioanu Elekes, Iuliu Dombradi, Iuliu Grecu.

(Reuniunea meseriaşilorŭ din Săliște) va arangiá astăḑĭ Jei în 2 Febr. o petrecere cu jocŭ în sala şcólei gr.-or. din opidulŭ Săliște.

(Reuniunea industriaşilorŭ saşĭ) din Braşovŭ a ţinutŭ Dumineca trecută adunarea ei annală generală. Au fost de faţă 52 de membri. S'a discutatŭ raportulŭ despre activitatea reuniunii în decursulŭ anilorŭ 1882 şi 1883, din care se vede, că în aceştĭ doi anĭ reuniunea a desvoltatŭ mai multă activitate şi că a realisatŭ multe lucrurĭ bune şi folositóre spre înaintarea scopului ei. Raportulŭ acesta precum şi acela alŭ casarului se încuviinţéză. Urmară propunerile. Preşedintele Dück împărtaşĭ în fine, că comisiunea, care este însărcinată din partea Reuniunii sĕ se ocupe cu cestiunea r e v i s i u n e i c o n v e n ţ i u n i i v a m a l e c u R o m â n i a lucréză în fiecare Mercurĭ dela 6—8 óre séra în localulŭ Reuniunii şi provócă pe toţĭ membrii interesaţĭ ai Reuniunii sĕ iea parte la consultaţiunĭ şi sĕ dea deslușirile necesare. În fine se decide, că Mercurea viitóre sĕ se încépă discusiunea şi asupra proiectului de lege privitorŭ la industriă, ce a fostŭ presentatŭ dietei.

(Nouă catedrală catolică în Bucurescĭ.) Cetimŭ în „Românulŭ“ următórea notiţă caracteristică: Vinerĭ 3 (15) Februariu se va inaugurá noua catedrală catolică în strada Fântânei. La 10 óre a. m., Misă Pontificală cu musică şi predică în limba italiană de Escelenţa Sa Mons. Archiepiscpulŭ, în fine indulginţă şi bine-cuvêntare papală. La 3 şi jumătate óre p. m., vecernie în cântŭ gregorianŭ, predică în limba română, Te-deum, bine-cuvêntare cu Pré-St.-Sacramentŭ alŭ altarului. Domnii Sparapani şi Petrovicĭ vorŭ bine-voi a cântá, primulŭ „Laudate Dominum“ de Bernardoni, la sf. Misă, ér alŭ duoilea „Laudate pueri“ de Zingarelli la vecerniă.

(Unŭ Ercule românŭ în Parisŭ.) „Figaro“ din Parisŭ, spune că s'a redeschisŭ circulŭ Molier. Trupa se compune din d-nele Paquerette, Irma Viola, Lea d'Asco şi d-nii Wavasseur, gimnasticŭ de prima ordine; Drevon, renumitŭ trăgĕtorŭ cu pistolulŭ, Wagner etc... San Marin. In privinţa acestuia din urmă, écă ce ḑice „Le Figaro“: „D. San Marinŭ, unŭ studentŭ în dreptŭ, originarŭ din România, şi-á desvoltatŭ muschii în modŭ estraordinarŭ la vechiulŭ gimnasiu dela Sorbona, unde rivalisà cu Paul Monnet, supranumitŭ Herculele Odeonului. D-sa ridică greutăţĭ enorme şi jongléză cu ghiulele. Presentatŭ de curêndŭ d-lui Molier, a bine-voitŭ a se pune la dispositiunea sa pentru unŭ numĕrŭ din programŭ.“

(Nuntaşĭ innecaţĭ în Tisa.) Dumineca în 12 Feb. plecà din Domrad unŭ mire împreună cu nuntaşii şi sĕ duse la Czygrand, ca sĕ aducă de acolo mirésa. Ca sĕ ajungă la satulŭ, unde se aflá mirésa, trebuia sĕ trécă peste Tisa. Cândŭ ajunseră nuntașii la Tisa trecură cu cea mai mare pază, înşirându-se căruţele câtŭ era Tisa de lată şi aşa scăpara toţĭ întregĭ. Cândŭ sĕ întórsĕră însĕ nuntaşii dela Czygrand cu mirésa, fiindŭ toţĭ veselĭ şi ameţiţĭ de vinŭ îşĭ uitară, că ghiaţa în Tisa este slabă şi dădură cu toţii năvală cu căruţele pe ghiaţă. Erau 7 căruţe, în care sĕ aflau 35 de ómenĭ. Deodată se auḑí o pocnitură grozavă şi după aceea strigăte înfricoşate. După carĭ urmà o profundă tacere. Toţĭ nuntaşii se cofundară sub ghiaţă şi valurile înghiţiră pe aceştĭ nenorociţĭ. Dintre toţĭ câţĭ erau în căruţe nu scăpà, decâtŭ numai bietulŭ ţiganŭ, care ḑicea cu dipla (violina).

(Amorŭ forţatŭ.) De multe borobóţe se mai apucă amoresaţii! Aşa, ierĭ, unŭ individŭ, căruia îi căḑuse troncŭ la inimă (cum se ḑice), Mariţa Lăzărescŭ, o fată fórte de trébă, a voitŭ s'o ia cu forţa într'o birjă. Biata fată se sbătea în braţele mojicului şi erá sĕ fie dusă, décă sergentulŭ nu intervenia spre a scăpá pe fată, scăpândŭ în acelaşĭ timpŭ şi pe necunoscutulŭ, care o tuli la gónă şi se facŭ nevĕḑutŭ. („Telegrph“.)

(Unŭ procesŭ fórte ciudatŭ.) Franciscŭ Rolleczek, în etate de 79 de anĭ, servitorŭ în cancelaria ministeriului de finance din Viena este de totŭ jalusŭ pe nevasta sa, Maria, care e numai de 24 de anĭ şi cu care s'a căsătoritŭ numai acum trei anĭ. Causa la acéstă jalusiă a dat'o împrejurarea, că nevasta sa a închiriatŭ unŭ cabinetŭ din locuinţa lorŭ la unŭ oficerŭ de cavaleriă, cu numele Alecsandru Gillich. Acestŭ domnŭ care este mai tinĕrŭ cu 5 anĭ decâtŭ bărbatulŭ, se purtà de totŭ complesantŭ cu tînĕra femeă, aducêndu-i din cândŭ în cândŭ póme şi jurnale, ba întreţinêndŭ-e chiarŭ şi cu lectura. Acéstă complesanţă din partea chiriaşului a căḑutŭ greu la inimă jalusului bărbatŭ. Tréba venì între elŭ şi nevastă-sa la dare de séma, apoi la céртă şi în cele din urmă la pĕruélă. Odată când Rolleczek arĕtà poftă de a se luá la céртă cu nevastă s'a, d-lŭ Gillich (celŭ de 74 de anĭ) luà partida nevestei. Acum ambii unchiaşĭ se repeḑiră unulŭ la altulŭ şi se tractară voinicesce cu pumnii, până ce amendoi căḑură josŭ obosiţĭ. Oficerulŭ Gilich şi-a scrîntitŭ chiarŭ o mână. Biata nevastă, vĕḑêndŭ pe apĕrătorulŭ sĕu căḑutŭ josŭ încărcà pe bărbatŭ-sĕu cu imputărĭ, luà unŭ bĕţŭ nu pré subţire şi mi-lŭ ţĕsĕlà cum se cade. Acum se înfăţişară tustrei la judecată. Rolleczek fu acusatŭ pentru vătămare trupéscă causată lui Gillich, éră elŭ acusă pe nevastă-sa şi pe Gillich, pentru vătămare de onóre. În decursulŭ interogatorului ḑise nevasta: „D-le judecătorŭ! lucrulŭ s'a petrecutŭ astfelŭ: Cei doi domnĭ au săritŭ unulŭ asupra altuia ca doi cocoşĭ, cândŭ se batŭ, dér îndată au căḑutŭ amêndoi josŭ de slăbiciune. Nu bărbatulŭ meu a vătĕmatŭ pe d-lŭ Gillich, ci acesta s'a încurcatŭ numai într'unŭ covorŭ căḑêndŭ şi şi-a scrîntitŭ mâna.“ Isprăvindu-se interogătoriulŭ, apĕrătorulŭ lui Gillich a înduplecatŭ pe ambii acusătorĭ se'şĭ retragă acusaţiunea.

(Mulţămită publică.) Visitândŭ scóla nóstră confesională ilustrulŭ domnu L u d o v i c ŭ B i r o, secretariu guvernialu în pensiune, proprietariu mare în comuna Vingardŭ şi vĕḑêndŭ, că ne lipsescŭ cărţĭ de învĕţămêntŭ a binevoitŭ a doná pentru pruncii cei lipsiţĭ 30 de esemplarie legendare românescĭ precum şi 30 tăbliţe. Pentru acestŭ darŭ marinimosŭ priméscă ilustrulŭ domnu donătorŭ sincera nóstră mulţămită.

Roşia de Secaşŭ în 3 Februariu 1884.

I o a n ŭ D e a c ŭ, parochu gr.-cat. ca directorŭ scolasticŭ.
P r o c o p i u I v a n ŭ, învĕţătorŭ.

Concursŭ.

Pentru 8 ţinĕrĭ, carĭ dorescŭ a fi aplicaţĭ la meserii din partea Reuniunei sodalilorŭ românĭ din Cluşiu, pe basa §-lui 6 din regulamentulŭ Reuniunei, subscrisa comisiune escrie concursŭ. — Dela concurenţĭ, carĭ potŭ fi orĭ din care parte a Transilvaniei, cu preferinţă din partea nordică şi vestică, se recere:

1. Carte de botezŭ, că au etatea de 14 anĭ, şi că sunt de origine românĭ. 2. Atestatŭ că au cunoscinţele, ce se predau în scólele primarie, şi pre lângă limba maternă posedŭ şi elementele unei limbe străine (germană séu maghiară). 3. Sĕ producă oblegaţiune dela părinţĭ séu tutorĭ, că-i vorŭ lăsá în totŭ timpulŭ statoritŭ la măiestrulŭ, unde i-a aşeḑatŭ comisiunea, şi că în casŭ de lipsă, îi vorŭ provedé cu îmbrăcăminte, éră la casŭ, cândŭ îi vorŭ luá dela măestru, vorŭ reintórce Reuniunei tóte spesele. 4. Elevii se vorŭ aşeḑá la măiestriă la dorinţa lorŭ, în orĭ şi care cetate a Transilvaniei, mai cu preferinţă însĕ în Cluşiu, pentru a puté fi supraveghiaţĭ din partea comisiunei conformŭ regulamentului. 5. Concurenţii au de a produce atestatŭ legalŭ despre paupertatea părinţilorŭ lorŭ. 6. Acei concurenţĭ, carĭ din causa depărtărei nu se potŭ presentá înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestatŭ medicalŭ despre desvoltarea corporală şi întregitatea organelorŭ. 7. În suplică au de a-şĭ descoperí dorinţa, că la ce măiestriă dorescŭ a fi aplicaţĭ.

Între mai mulţĭ concurenţĭ se vorŭ preferí conformŭ §-lui 20 din regulamentŭ: a) Pruncii dela sate, despre carĭ se póte presupune, că în urma nexului lorŭ familiarŭ eventualmente se vorŭ aşeḑá ca măiestri în comuna lorŭ natală séu în altă comună rurală. b) Între condiţiunĭ egalĭ, vorŭ fi preferiţĭ orfanii de ambii părinţĭ, apoi cei de tată. c) Între diversele măiestrii, la carĭ dorescŭ a fi aplicaţĭ, se vorŭ preferí aceia, carĭ dorescŭ a fi aplicaţĭ la rotăriă, făurăriă, butnăriă, măsăriă, carpentăriă séu lemnăriă, cojocăriă, cismăriă grósă, pălăriăriă, curelăriă şi funăriă.

Suplicele instruite conformŭ acestui concursŭ sunt de a se subşterne la preşedintele acestei comisiunĭ în Cluşiu până în 2 Marţe st. n. a. c., cândŭ cei ce se vorŭ presentá în persónă, se vorŭ şi esaminá prin comisiune conformŭ regulamentului, şi după aceea se vorŭ aşeḑá pe la măiestri, pe carĭ i plătesce comisiunea amĕsuratŭ contractului, ce se va încheiá cu respectivii măiestri.

Comisiunea Reuniunei sodalilorŭ românĭ din Cluşiu încredinţată cu aşeḑarea învĕţăceilorŭ românĭ pe la măiestri. 2—3

Cluşiu în 22 Ianuariu 1884.

Basiliu S. Podóbă, pres. com.
Dr. Isacŭ, sec.

Numere complete dela începutulŭ anului sĕ mai află.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Tipografia: **Ioanŭ Gött şi fiiŭ Henricŭ.**